

orsz. méhészeti egyesület, 1882. Bolti ára 1 frt. A 206 lapra terjedő s képekkel illusztrált pályaműről a bírálók véleménye a volt, hogy az úgy az elmélet helyes leírásában, valamint a gyakorlat helyes utmutatásában felülmúl minden eddig létező magyar méhészeti könyvet. Ajánljuk a méhészettel foglalkozók figyelmébe.

Electromos szikra-áramok kiegyenlítődése. Egyed Mózes főreálisk. tanártól. Különlenyomata az Orvos-természettudományi értesítőből. E kis füzet nagy tanultságra és önálló vizsgálódásra mutat s minden tekintetben dicséretére válik a tudós tanárnak.

„Magyar Prot. Egyh. és Isk. Figyelő“ IV. füz. tartalma: Igehirdetés és lelkipásztorkodás. Czelder Márton. A közoktatás viszonya az államhoz és felekezethez. Melegh Gyula. A presbiteri egyházkezelés Skóciában. Venetianer Sándor. És a rendes rovatok „Magyar tanügy“ X. évf. IV. V. füz. a következő értékes főbb cikkekkel jelent meg: Hartmann rendszerének alapfogalmai. Alexándér Bernáth. A római nevelés. Oscar Browning. Maróthi György. Adalék a XVIII. száz methodikájához. Császár K. A realiskolák matematikai tantervéről. Suppan V. Pro domo II. Kármán Mór.

Beküldettek: „A magyarországi reformált egyház országos zsinatának jegyzőkönyve“ s „Az országos tanítói közgyűlés munkálatai“, az első a múlt őszön tartott debreczeni zsinat, az utóbbi az 1881. augusztusi országos tanítói gyűlés működését tárgyalja. Katholikus Csalaád, katolikus vallási, társadalmi, köznevelődési és gazdasági képes hetilap. Megjelenik minden vasárnap. Ára egész évre 6 frt. Szerkeszti Viszoly István. Budapest, VII., dohány-utca 10. sz. Növendékek Lapja. Szerkeszti Vessi Emil. Főmunkatárs ifj. Szász Károly. Megjelenik Kolozsvárt a Franklin nyomdában, hetenként szerdán. E lap a 60-as években Réthi Lajos által hasonló címmel szerkesztett ifjusági lap által kiváltást kívánja elfoglalni. A mutatványszám érdekesen van összeállítva. Ára egész évre 3 frt.

KÜLÖNFÉLÉK.

Munkácsy nézete Krisztusról. Egy öreg francia pappal szemben, ki a „Krisztus Pilátus előtt“ című képen minden áron dicsőítést szeretett volna Krisztus feje köré, Munkácsy realistikus felfogását következőleg védte: „Hiszen — így szölt a művész — Krisztus éppen azért, mert „emberi“ ségének tiszta tudatával bírván, mégis szembeszállt a borzasztó halállal, emelkedik előttünk oly nagygyá... Én nem tudnám e képet megfesteni, ha nekem Krisztust Istennek kellene képzelnem. Ő Istenhez hasonló lón bölcsesége, emberbaráti szeretete és önfeláldozása által.“ E nyilatkozatból világosan kitűnik, hogy Munkácsy, — ha névleg nem is, — de vallásos gondolkozását illetőleg: unitárius.

A Schulvereinkodás eme napjaiban érdekesnek látjuk közölni az alábbi levelet, mely éppen a Schulverein hazájából Poroszországból érkezett hozzánk s melyből erdélyi szász atyánkfiai láthatják, hogy Poroszországban sem mindenki esküdtött fel a Schulverein zászlója alatt a magyar nyelv és műveltség ellen, sőt olyanok is vannak, kik érdemesnek találják fáradságot venni a barbarnak keresztelt nyelv elsajátítására. A levél úgy, a mint magyarul irva van, szórul-szóra a következő: „Az északi tengerparton, Königsbergben; 1882, Február 26-án. Igen tisztelt Kiadóhivatal! Vagyok bátor az igen tisztelt kiadóhivatalt kérelmemmel felkeresni. Én szeretnék a „Ker. Magvető“re előfizetni, de az előfizetési árát nem tudom, sem a lapot (vagyis folyóiratot) nem ismerem, kérnék tehát a „Keresztény Magvető“-ből egy példányt

mutatványul küldeni, hogy így az érdekesnek ígérkező unitárius folyóiratot megismerhessem. Teljes tisztelettel A. de Chabaud.“

„Koronka Mátyus alapítvány“. Mátyus Katalin, néhai Koronka László fő kormánybiztos tanácsos f. évi mártius hóban Maros-Vásárhelyt elhagyta özvegye korán elhunyt derék fia emlékére a fenti czím alatt a kolozsvári unitárius és a marosvásárhelyi ev. ref. collegiumnál 1000—1000 frt alapítványt hagyott végrendeletileg szegény szorgalmas tanulók segélyezésére.

Bükk László, folyóiratunk egyik régi és állandó pártolója Tótiban Nagy-Váradi mellett, április 24-én szép alapítvánnyal örököltette meg nevét, 330 holdnyi erdőséget az Akademiának ajándékozván, azzal a kikötéssel, hogy azt eladván, a bejövő összeget tőkésítse mindaddig, míg annak kamataiból három évenként jutalmat lehet kitűzni egy-egy magyar történeti monographia megírására. Bükk L.-öt az alapítvány tételénél az a szempont vezérelte, hogy Horváth Mihály és Szalay László története mellett szükségesnek tartja egyes korszakoknak monographiákban való feldolgozását.

Abudbányán az unitárius eklézsiának mártius elején szép ünnepe volt. Akkor huzzák fel az újonnan készült harangokat zenekísérettel. Azt követőleg Barabás Ábel helyb. lelkész tartott szép alkalmi beszédet. — Örömmel adunk kifejezést a nyilvánosság terén is minden ilyen mozzanatnak, mely a hittel áldozatkészségére, az egyház és vallás iránti szeretetre utal, s mely úgy az egyháztagoknak buzgóságát, mint azon hitközség gondnokának, Mikó Dezső-nek fáradhatatlan ügybuzgalmát bizonyítja.

A gyulafehérvári róm. kath. püspöki székre a mártius hóban elhunyt Fogarasy Mihály helyébe Lönhárdt Ferencz prépost neveztetett ki. A lapok, mint legfőbb minősítvényét, kitűnő adminisztratív tehetségét jegyzik fel.

„A magyar nyelv ellenőre“ czímen Dr. Brassai Sámuel veterán tudósunk folyóiratot indított meg, melynek tárgya és iránya folytonos és erélyes küzdelem édes anyai nyelvünk szántsándékos rontása ellen. Lesni fog minden alkalom, melyben az írók és nyelvészek botlásait kimutathatja. Az egyes füzetek nem lesz időhöz kötve. Egynek az ára 10 kr; de avval a kikötéssel, hogy az illető előre tegyen le 10 krt a következő füzet ára fejében. Meg vagyunk győződve, hogy derék tudósunkat e nemes szándékában olvasóink nagy mérvben fogják támogatni.

Longfellow Wadsworth Henrik, az Egyesült Államok legnagyobb s legnépszerűbb költője rövid ideig tartó betegségben, mártius 24-én váratlanul elhunyt Cambridgeben. A nagy költő unitárius vallású volt, s a koporsója felett testvére Longfellow Sámuel unitárius lelkész mondott megható imát; s Everett a „Harvard egyetem“ tanára szintén beszédet tartott. A „Mount Auburn“ temetőben nyugosznak porai Channing és Agassiz társaságában. Longfellow Portlandben született 1807-ben február 27-én. Tulajdonképen a jogi pályára készült. Jeles tehetségével oly hamar magára vonta a figyelmet, hogy már 18 éves korában a „Bowdoin-College“-ben a modern nyelvek tanárává választották. 1826-ban Európába utazott, hol három évet töltött s visszatérése után két év múlva megnősült. 1835-ben a „Harvard College“-ben a szépirodalom tanára lett s miután husz évig tanárkodott, visszavonult a magán életbe, hogy egészen a költészetnek éljen. Még három ízben utazott Európában, s utazásának nagy befolyása volt műveire. 1874-ben Disraelivel szemben Edinburghban, a „Lord Rectorságra“ Longfellow is ki volt jelölve, s jóllehet Disraeli győzött, de a sok szavazat, miket kapott, nagy népszerűségét tanúsította a modern Athenben. Költeményei, melyek Európában is hírnévre juttatták, sűrűn jelentek meg egymás után kisebb-nagyobb kötetekben. Műfordításain kívül az alábbi eredeti művei érdemelnek említést: „The Voices

of the Night" (Az éj hangjai); „Ballads and Other Poems" (Balladák és más költemények); „Poems On Slavery" (A rabszolgaságról); Evangeline, The song of Hiawatha stb. A lábas óra, s „Excelsior" című költeményei magyarra is le vannak fordítva. Költeményeiben mélység, nemes, vallásos kedély, finom érzék s magas műveltség egyesülnek. Szabadelvű nézeteit a társadalmi kérdésekről, mint egy optimista, keresztény megnyugvással adta elő. Mint embert, nyílt, őszinte jellemeért s egyszerű nemes modoráért, mindenki szerette s becsülte. Nem csoda tehát, ha rögtöni halála oly általános részvétet kellett.

Darwin Károly szül. 1809. feb. 12-én, meghalt 1882. ápril 21-én. Darwinnak, korunk egyik legnagyobb tudósának a halál híre, mint az angol lapokból olvassuk, Londonban s egész Angliában oly nagy gyászt okozott, a milyen Disraeli és Carlyle elhunytakor sem nyilatkozott. Őt tartják elsőnek ez évszázad angol nagy férfiai közt, mert, mint Newton, új irányt adott a kor szellemének. Tanulmányait Shrewsburyben, születése helyén, végezte el. Azután az edinburghi és cambridgei egyetemekre ment, 1831-ben mint természetbúvár részt vett a Fitzroy kapitány expedíciójában Délamerikába és a Csendes Ocean szigeteire s 1836-ban tért vissza Angliába. 1839-ben nőül vette Wedgwoodnak a róla elnevezett köedény feltalálójának unokáját, mely házassága általigen kedvező vagyoni helyzetbe jutott s kizárólag tudományos buvárlatainak szentelhette életét. Délamerikai utazásában szerzett tapasztalatait a „Journal of Researches into the Geology and Natural History of the Various Countries etc." című művében tette közzé. Ezenkívül irt számos tudományos cikket s értekezést különböző folyóiratokban. Darwin a természettudományokkal és geológiával foglalkozó körök figyelmét csakhamar magára vonta, de világhírűvé akkor lett, a midőn 1859-ben „The Origin of Species by means of Natural Selection" (A fajok keletkezéséről a természetes kiválasztás útján) című munkája megjelent. E művével felrázta a tudományos világot, s elkezdett vitákra adott alkalmat a természettudósok, bölcselek s különösen az egyház férfiai között. Egy másik nevezetes munkájában, melynek czime: „The Descent of Man and on Selection in Relation to Sex" s mely 1871-ben jelent meg, azt fejtí ki, hogy az ember és majom közös őstől származnak. Ez ugynevezett darwinismusnak a tudományos világban számos követője és ellenfele akadt; de tana kétségtelenül a tudomány minden ágára nagy befolyást gyakorolt és nevét Galilei, Kepler és Newton neve mellé emelte.

Gyász hírek: Mózes András lelkészársunk igen érzékeny csapást szenvedett egyetlen gyermekének Károlynak f. évi mártius hó 16-án hosszas szenvedés után másfél éves korában történt elhunytában. Farkas György, szentgericezi lelkész, maroskőri nyugalmazott unitarius esperes és egyh. főközigazgató ápril hó 24-én életének 83-ik, özvegyiségének 5-ik évében, az Urban jobb létre szenderült. Az elhunyt jeles egyházférfit testvérén, Farkas Annán és ennek gyermekein kívül a szentgericezi hitközség fájlalja mindenek felett. De halála hírét részvéttel fogadja az egész unitarius egyház, mely benne egyik legtiszteletreméltóbb alakját, egyik legbuzgóbb munkását vesztette el. (Eletrajtot kérünk a körből.) Abrudbányai Fikker Ferencz szolgabíró, f. évi ápril 17-én hosszas szenvedés után elhunyt. Az 1848/9-i szabadságharcban mint honvéd szolgálta kitűnően a hazát. Később mint közhivatalnok működött. Nagyszámu családot hagyott kátra, kik közül egyik leánya Gyöngyösi Béla, marosvásárhelyi kir. erdősz neje.

Sajtóhibák. Gróf Kuun Géza első füzetünkben megjelent „Nabarza Istennévről" című cikkében az 1-ső lapon $\delta\nu\omicron\mu\acute{\alpha}\tau\omega\nu$ helyett $\delta\nu\omicron\mu\acute{\alpha}\tau\omega\nu$; ugyanezen a lapon a 9-ik sorban $\xi\chi\epsilon\iota$ helyett $\xi\chi\epsilon\iota$; a 4-ik lap 19. sorában az ó-baktria hangnak helyett ó-baktria hangnak olvasandó.

A R A N Y - K Ö N Y V .

A Dávid Ferencz alapítványra tett kegyes adományok.

Harminczegyedik közlemény.

(Lásd Ker. Magv. XV. köt. 158. lap.)

4649. Dr. Csiki Sámuel 1880 május 14-én . . . . . 10 frt — kr.
4650. Takarékpénztárban 1880 jun. 30-án kamat . . . . . — „ 94 „